

Námskrá
Hörðuvalla

HÖRÐUVELLIR

Hafnarfjörður

Hafnarfjörður

Formáli

Leikskólinn Hörðuvellir hefur verið starfandi nær samfelld í 90 ár. Á þessum tíma hafa orðið gríðarlegar breytingar nær og fjær. Skólinn hefur t.d. verið starfræktur í þremur húsnæðum á þessum tíma, lýðveldið var stofnað, hægri umferð var tekin upp og Hafnarfjörður breyttist úr þorpi í bæ, svo fátt eitt sé nefnt.

Það er því ljóst að Hörðuvellir sem skóli hefur farið í gegnum miklar breytingar. Skólinn var stofnaður af Verkakvennafélaginu Framtíðinni 1935 og hefur síðan þróast í takt við þær samfélagslegu breytingar sem orðið hafa á þessum 90 árum.

En alltaf hefur skólinn þó verið rekinn með hagsmuni barna að leiðarljósi.

Nú er komið að því að marka stefnu fyrir næsta kafla í starfsemi Hörðuvalla. Þessi endurskoðun á skólanámskrá Hörðuvalla er byggð á þeim stoðum sem löng saga skólans er. Starfsfólk hefur rýnt í það sem forverar okkar í starfi hafa sett fram og skoðað það með gagnrýnum hætti. Það sem er gott er nýtt áfram en það sem tilheyrir fortíðinni er kvatt og þakkað fyrir sitt framlag til framþróunar skólans.

Endurskoðuð skólanámskrá tekur einnig til Menntastefnu Hafnarfjarðarbæjar en í henni er lögð áhersla á fjögur leiðarljós. Þau eru sköpun, fjölbreytileiki, vellíðan og samvinna

Þessi leiðarljós eiga beina skírskotun í bæði Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna og Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna sem Hafnarfjörður hefur innleitt sem hluta af menntastefnu bæjarins.

Í ljósi þess að skólinn þróast og breytist í takt við samfélagið sem hann tilheyrir þá hefur farið af stað sú umræða innan skólans að breyta einkunnarorðum skólans sem í dag eru *Reynsla, leikur, þekking í Mannúð, mildi og samfélag*. Og mun sú umræða halda áfram á næsta skólaári.

Sverrir Jörstad Sverrisson

leikskólastjóri

Efnisyfirlit

Formáli	2
1. Inngangur	5
• Leikskólinn Hörðuvellir	6
1.1 Starfsfólk leikskóla	6
1.2 Hlutverk leikskólastjóra	6
1.3 Hlutverk leikskólakennara og annarra starfsmanna	6
2. Hugmyndafræði og stefna leikskólans	6
2.1 Daglegt líf í leikskóla	8
2.2 KENNSLUHÆTTIR LEIKSKÓLANS	9
Frjáls leikur í leikskólastarfi	9
Val / flæði – hópastarf	9
Málörvun - snemmtæk íhlutun	10
2.3 Grunnþættir menntunar	10
Jafnrétti	10
2.4 Kennsluhættir	12
Kennslufræðilegur leikur	12
3. Grunnþættir menntunar	12
3.1 Jafnrétti	13
Læsi	13
Heilbrigði og velferð	14
Sjálfbærni og vísindi	15
Markmið með sjálfbærni og vísindi eru:	15
Sköpun og menning	15
Lýðræði og mannréttindi	17
4. Barnasáttmálinn og áhrif hans á starfið	17
5. Fjölskyldan, upplýsingamiðlun og leikskólinn	18
Foreldrasamtöl	18
Foreldrafélag	18
Foreldraráð	18

Hafnarfjörður

5.1 Samstarf heimilis og leikskóla	18
6. Tengsl skólastiga og tengsl við nærumhverfið	19
Tengsl við grunnskóla.....	19
Tengsl við nærumhverfið	19
7. 1.1 Sérfræðipjónusta	19
Sérkennsla	19
7.1 1.1.1. Brúin	20
8. Mat og eftirlit	20
8.1 Ytra mat á leikskólastarfi.....	20
8.2 Innra mat á leikskólastarfi.....	20
Mat barna.....	20
Heimildaskrá	22

1. Inngangur

Leikskólar eru menntastofnanir þar sem markmiðið er að koma til móts við mismunandi námsþarfir ólíkra barna og stuðla að alhliða þroska, velferð og menntun hvers og eins.

Aðalnámskrá byggir á lögum um leikskóla nr. 90/2008 og er rammi um leikskólastarfið og leiðsögn um tilgang þess og markmið. Námskráin birtir heildarsýn um menntun og útfærir nánar þá menntastefnu sem felst í lögnum og veitir upplýsingar um tilgang og starfsemi skóla. Hlutverk Aðalnámskrárinnar er að birta menntastefnu stjórnvalda og ber leikskólum og starfsmönnum þeirra að fylgja ákvæðum hennar við skipulagningu leikskólastarfs. Aðalnámskrá á því að tryggja leikskólabörnum góðar aðstæður til náms í samræmi við gildandi lög og menntastefnu. Aðalnámskrá er helsta stjórnþæki fræðslufirvalda til að tryggja samræmi og samhæfingu leikskólastarfs við útfærslu sameiginlegrar menntastefnu. Námskráin er ein meginforsenda þess að mennta- og menningarmálaráðuneytið geti gegnt lögboðnu hlutverki sínu við að annast yfirstjórn og eftirlit með gæðum og framkvæmd skólastarfs. Aðalnámskrá veitir upplýsingar um helstu viðmið sem starfsemi leikskóla byggist á (Aðalnámskrá 2011 bls. 9-10).

Skólanámskrá tekur mið af sérstöðu leikskóla og skólastefnu viðkomandi sveitarfélags. Skólanámskráin er endurskoðuð reglulega en árlega er gefin út sérstök starfsáætlun sem gerir grein fyrir árlegri starfsemi leikskóla, svo sem skóladagatali, áhersluatriðum í uppeldi og menntun barna svo og öðru því sem varðar starfsemi leikskólans sbr. 14. gr. laga nr. 90/2008. Tengsl á milli skólanámskrár og starfsáætlunar eru mikilvæg þar sem starfsáætlun tekur mið af endurmati og umbótum á skólastarfinu sem leiðir til breytinga á skólanámskrá leikskólans (Aðalnámskrá bls. 10-11).

Í leikskólum á velferð og hagur barna að vera leiðarljós í öllu starfi. Veita á börnum umönnun og menntun, búa þeim hollt og hvetjandi uppeldisumhverfi og örugg náms- og leikskilyrði. Leikskólanum ber að stuðla að námi barna í gegnum leik og skapandi starf svo börnin fái að njóta fjölbreyttra uppeldiskosta. Starfshættir leikskóla eiga að mótast af umburðarlyndi, kærleika, jafnrétti, lýðræðislegu samstarfi, ábyrgð, umhyggju, sáttfýsi og virðingu fyrir manngildi.

Meginmarkmið uppeldis og kennslu í leikskóla eru:

- að fylgjast með og efla alhliða þroska barna í náinni samvinnu við foreldra,
- að hlúa að börnum andlega, vitsmunalega og líkamlega í samræmi við þarfir hvers og eins svo að börnin fái notið bernsku sinnar,
- að stuðla að víðsýni barna og efla siðferðisvitund þeirra,
- að leggja grunn að því að börn verði sjálfstæðir, virkir og ábyrgir þátttakendur í lýðræðisþjóðfélagi sem er í örri og sífelldri þróun,
- að rækta hæfileika barna til tjáningar og sköpunar í þeim tilgangi m.a. að styrkja sjálfsmynd þeirra, heilbrigðisvitund, öryggi og hæfni til mannlegra samskipta (Lög um leikskóla 2008/90).

2. Leikskólinn Hörðuvellir

2.1 Starfsfólk leikskóla

Á Hörðuvöllum starfar fjölbreyttur hópur fólks af öllum kynjum, með margbreytilega þekkingu, menntun og uppruna. Enda er það markmið skólans að starfsmannahópurinn spegli það fjölbreytta samfélag sem skólinn er.

Hlutverk starfsfólks eru ólík eftir því hvaða stöðu hver og einn gegnir. En allt starfsfólk á það sameiginlega markmið að skapa kærleiksríkt samfélag með það fyrir augum að stuðla að framúrskarandi umönnun og menntun í umhverfi sem eflir mannúð, mildi og samfélagi.

2.2 Hlutverk leikskólastjóra

Leikskólastjóri er fag- og rekstrarlegur leiðtogi og ber honum að vera í forystu um þróun metnaðarfulls leikskólastarfs. Hlutverk hans er að leiða lýðræðislegt samstarf ólíkra hópa sem starfa innan leikskólans. Á herðum leikskólastjóra hvílir sú skylda að stuðla að samstarfi milli foreldra, starfsfólks leikskóla og annars fagfólks með velferð barna og foreldra þeirra í huga.

2.3 Hlutverk leikskólakennara og annarra starfsmanna

Leikskólakennurum ber að gegna lykilhlutverki í öllu leikskólastarfi. Þeir eiga að vera leiðandi í mótun uppeldis og menntastarfs, fylgjast með nýjungum og miðla þekkingu. Þeir eiga að vera góðar fyrirmyndir í starfi með börnum og leitast við að styrkja lýðræðislegt hlutverk leikskólans. Leikskólakennurum ber að sjá til þess að hvert barn fái notið hæfileika sinna og að námsumhverfi sé skipulagt á þann hátt að börn fái notið bernsku sinnar.

Allt starfsfólk leikskóla á að koma fram við börn af virðingu, taka tillit til þarfa þeirra og hlusta á þau. Starfsfólk ber ábyrgð á að vera í jákvæðum samskiptum við börn, samstarfsfólk og fjölskyldur barna. Starfsfólki ber að vinna í anda Aðal- og skólanámskrár.

Allir stjórnendur, kennarar og starfsfólk starfa eftir samþykktum starfslýsingum sem lýsa eðli og ábyrgð starfa þeirra.

3. Hugmyndafræði og stefna leikskólans

Leikskólinn er fyrsta skólastig barnsins og gegnir lykilhlutverki í því að styðja við alhliða þroska þess. Markmið leikskólans er að undirbúa börn fyrir daglegt líf og þær áskoranir sem því fylgja, með því að efla sjálfstæði þeirra, félagsfærni, sköpun, gagnrýna hugsun og getu til að læra af reynslu og umhverfi.

Mikilvægt er að leikskólinn leggi ríka áherslu á að skapa jákvætt, öruggt og styðjandi umhverfi, þar sem öll börn finna til öryggis og tilheyrar. Í slíku umhverfi fær barnið að vera það sjálft, byggja upp sjálfstraust og öðlast trú á eigin getu. Við viljum að barnið upplifi gleði og áhuga í námi – og að leikurinn, sem er kjarninn í námi leikskólabarna, sé bæði lærdómsríkur og skemmtilegur.

Andleg og tilfinningaleg vellíðan barna er sérstaklega mikilvæg. Börnum sem líður vel og fá tækifæri til að tjá tilfinningar sínar, læra að setja orð á hugsanir sínar og upplifanir og byggja þannig upp færni til að mynda tengsl, takast á við áskoranir og dafna í námi og leik.

Hafnarfjörður

Í gegnum daglegt starf og leik læra börn samskipti og samvinnu. Þau fá tækifæri til að hlusta á aðra, tjá eigin skoðanir, setja sig í spor annarra og vinna saman að sameiginlegum markmiðum. Þetta styrkir félagslega færni þeirra, eykur virðingu fyrir fjölbreytileika mannlífsins og undirbýr þau fyrir þátttöku í samfélaginu.

Í leikskólanum fá börnin einnig tækifæri til að takast á við fjölbreytt verkefni og öðlast dýpri skilning á heiminum í kringum sig – náttúrunni, samfélaginu og eigin tilveru. Þau læra að þekkja eigin styrkleika og veikleika og nýta þekkingu og leikni til að hafa jákvæð áhrif á umhverfi sitt og samferðarfólk.

Mikilvægt er að börnin fá tækifæri til að æfa sig í beita gagnrýnni hugsun, að þau spyrji spurninga, skoði mismunandi sjónarmið og þrói með sér sjálfstæðar skoðanir. Gagnrýnin hugsun styrkir getu þeirra til að meta aðstæður, leysa vandamál og taka upplýstar ákvarðanir – og er mikilvægur þáttur í lýðræðislegu samfélagi og persónulegum þroska.

Lýðræði er virkt í daglegu starfi leikskólans. Börn eiga að hafa rödd og fá tækifæri til að tjá skoðanir sínar, taka þátt í ákvarðanatöku og hafa áhrif á eigið nám og nærumhverfi. Í leikskólanum er hlustað á börnin og skoðanir þeirrar virtar. Þar er þeim gefið til að koma sínum sjónarmiðum á framfæri. Þau læra að hlusta á sjónarmið annara og taka tillit hvert til annars. Þetta styrkir sjálfsmynd þeirra og kennir þeim að bera virðingu fyrir sjálfum sér og öðrum.

Öll starfsemi leikskólans byggist á grunnþáttum menntunar, sem samkvæmt aðalnámskrá eru – læsi, sjálfbærni, jafnrétti, sköpun, lýðræði, mannréttindum, heilbrigði og velferð. Þessi gildi fléttum við á Hörðuvöllum inn í daglegt starf með börnunum, í gegnum leik, samveru og skapandi tjáningu.

Við vinnum markvisst að því að efla námshæfni – sem er hæfileikinn til að læra, nýta reynslu, þekkja eigin styrkleika og taka ábyrgð á eigin námi. Námshæfni byggir á forvitni, áhuga og trú barnsins á eigin getu og hæfni til að takast á við fjölbreytt viðfangsefni á jákvæðan hátt.

Hugmyndafræði Hörðuvalla byggir á því að hlutverk leikskólans sé að búa börnin undir áskoranir og verkefni daglegs lífs. Nám í leikskóla þarf að fara fram í námssamfélagi sem einkennist af grunnþáttum menntunar: læsi, sjálfbærni, lýðræði og mannréttindum, jafnrétti, sköpun, heilbrigði og velferð. Samskiptahættir, námsgögn og kennslutæki eiga að beinast fyrst og síðast að því að styðja börnin í námi sínu. Til að öðlast fjölbreytta hæfni eiga börnin að fá tækifæri til að fást við mismunandi viðfangsefni sem tengjast menningu samfélagsins, umhverfi og daglegu lífi. Námið á að miða að eðlislægri forvitni barna, áhugahvöt þeirra, trú á eigin getu og hæfileika til að beita hæfni sinni í margvíslegum viðfangsefnum á uppbyggilegan hátt. Þess vegna er mikilvægt að námsumhverfi í leikskólum sé örvandi á byggi á eftirfarandi kenningum:

- að barnið læri best í gegnum leik,
- að barnið læri í gegnum eigin upplifanir,
- að barnið skuli læra gagnrýna hugsun.
- að barnið lærir í gegnum samskipti og samvinnu.
- að hvert barn sé einstakt,
- að allir þurfi að þekkja eigin tilfinningar,
- að mikilvægt sé að vera góður í samskiptum,
- að mikilvægt sé að láta sér lynda hvert við annað þrátt fyrir ólíkar skoðanir

Hafnarfjörður

Til þess að framfylgja þessari hugmyndafræði eru ýmsar leiðir en á Hörðuvöllum er aðallega stuðst við kenningar John Dewey um að barnið læri best með því að framkvæma sjálft og prófa sig áfram.

Markmið Hörðuvalla er að þaðan útskrifist börn sem bera virðingu fyrir sjálfum sér og umhverfi sínu. Mikil áhersla er lögð á að börnin læri að hlusta hvert á annað og beri virðingu fyrir skoðunum annarra sem og fyrir eigin skoðunum. Börnin æfa sig í að færa rök fyrir máli sínu og að virða rök annarra. Þessar æfingar fara m.a. fram í „heimspekisamræðum“ sem bryddað er upp á og eru fléttaðar inn í allt daglegt starf. En umfram allt er lögð áhersla á að þykja gaman og að öllum líði vel.

Sjálfsagi/sjálfstjórn

Á Hörðuvöllum teljum við sjálfsaga vera það sama og sjálfstjórn. Það er eftirsóknarvert að hafa góðan sjálfsaga/sjálfstjórn. Sá sem hefur góða sjálfstjórn hefur stjórn á hvötum sínum og löngunum og umbunar sér með vellíðan, fari hann eftir þeim reglum sem umhverfið hefur sett. Sá sem hefur sjálfsaga á líka auðveldara með að setja sér markmið og að framkvæma.

Á Hörðuvöllum eru fáar, einfaldar og skýrar reglur sem allir geta farið eftir. Allar reglur leikskólans eru miðaðar við aldur og þroska barnanna.

3.1 Daglegt líf í leikskóla

Daglegt líf á Hörðuvöllum markast af föstum ramma og athöfnum sem lúta að líkamlegum og andlegum þörfum barna. Við leggjum mikla áherslu á að taka vel á móti börnum og foreldrum þeirra að morgni og það kvatt hlýlega í dagslok. Það getur skipt sköpum fyrir líðan barns yfir daginn hvernig tekið er á móti því í upphafi dags. Mikilvægt er að barnið og foreldrar upplifi að hvert barn er „einstakt“ og velkomið.

Máltíðir

Á matmálistímum eiga börnin sitt sæti við matarborðið. Þau borða með sínum hópi og hópstjóra. Börnin skiptast á að leggja á borð, með aðstoð eftir þörfum. Þegar börnin leggja á borð er mikil stærðfræðikennsla í gangi, með spurningum s.s. hvað eru margir í þínum hópi? Hverja vantar? Hvað þarf þá að leggja á borð fyrir marga? Hvað þarf marga disk, glös o.s.frv. Áhersla er lögð á að börnin fái hollan, góðan og fjölbreyttan mat og að matmálistímar séu rólegar og notalegar samverustundir þar sem börnin læra sjálfshjálp og almenna borðsiði.

Svefn og hvíld

Markmiðið er að börnin fái hvíldarþörf sinni fullnægt. Það er einstaklingsbundið hvað hver og einn þarf að hvíla sig og/eða sofa mikið. En áhersla er lögð á að öll börn nái góðri slökun í dagsins önn, þannig geta þau betur notið þess sem eftir er dagsins. Öll börn hafa sinn fasta stað og stund í hádeginu til svefns/hvíldar og að mestu sama starfsmann hjá sér. Hvíldartímann notum við einnig í að njóta þess að hlusta á sögur, ævintýri og góða tónlist. Stundum er líka gott að hlusta á þögnina eða á eigin hugsanir.

Hreinlæti

Hafnarfjörður

Markmiðið er að börnin geti hjálpað sér sjálf á snyrtingu og skilji mikilvægi hreinlætis. Áhersla er lögð á að brýna fyrir börnunum handþvott, sérstaklega fyrir og eftir matmálstíma og eftir salernisferðir.

Fataklefinn

Markmiðið í fataklefanum er að börnin verði sjálfstæð, geti klætt sig úr og í og velji hlífðarfatnað eftir veðri. Börnin læra að hirða um fötin sín, hengja þau upp og ganga frá skófatnaði. Í fataklefanum er einnig gott tækifæri til að auðga orðaforða barnanna og líkamsvitund.

3.2 KENNSLUHÆTTIR LEIKSKÓLANS

Frjáls leikur í leikskólastarfi

Frjáls og sjálfsprottinn leikur er hornsteinn leikskólastarfs og ein mikilvægasta námsleið barna. Í leiknum tjá börn tilfinningar, hugmyndir og reynslu – hann er þeirra náttúrulega tjáningarform og leið til að skilja heiminn. Í gegnum leik geta börn speglað umhverfið sitt og prófað sig áfram í öruggum aðstæðum.

Í samræmi við Aðalnámskrá leikskóla (2011, 2023) er lögð rík áhersla á leik sem börn eiga frumkvæði að – leik sem er hvorki mótaður né stýrt af fullorðnum, heldur skapast af áhuga barna, ímyndunarafli og þörf fyrir félagsleg samskipti. Þannig öðlast þau dýrmæta reynslu af samvinnu, sköpun og lausnaleyti á eigin forsendum.

Á Hörðuvöllum fá börnin nægilegt rými, tíma og aðgengi að opnum efnivið þar sem við leggjum áherslu á frjálsa leikinn en í honum fá börn tækifæri til að styrkja félagsfærni, efla sjálfstæði, prófa mörk og vinna úr eigin reynslu. Leikurinn er ekki fyrst og fremst ætlaður til að skapa afurð heldur er ferlið sjálft það sem skiptir mestu máli – að leika sér, njóta og læra í gegnum leikinn.

Á Hörðuvöllum er mikilvægt að kennarinn skapi hvetjandi umhverfi, aðstæður og rými fyrir leikinn, hvetur til sjálfssprottins leiks og les í aðstæður, styður við leikinn og verður þátttakandi þegar þess þarf.

Val / flæði – hópastarf

Í „flæði/frjálsum leik“ hafa börnin góðan tíma til að skipuleggja og setja upp leik á eigin forsendum. Lögð er áhersla á að hafa fjölbreyttan efnivið í boði hverju sinni. Í flæði/frjálsum leik fá börnin aðstoð eftir þörfum.

Hópastarf er kennarastýrður tími (sjá kaflann um kennslufræðilegan leik) þar sem börnin eru að störfum í jafningjahópi með hópstjóra. Í hópastarfi er verið að kenna/æfa/þjálfa ýmsa færni barnanna. Hópastarfið er skipulagt þrjár vikur í senn út frá alhliða þroska barna, þörfum barnahópsins hverju sinni, markmiðum leikskólans og því þema sem við á hverju sinni.

Hafnarfjörður

Málörvun - snemmtæk íhlutun

Góður grunnur í málþroska og læsi er nauðsynlegur til þess að auka tækifæri barna á þátttöku í lýðræðislegu samfélagi ásamt því að ýta undir góðan árangur í námi. Börn sem eru að efla tungumál sitt og læsi gera það í gegnum samræður sem innihalda raunveruleg viðfangsefni. Góður málþroski styður við vitsmuna-, félags- og tilfinninga þroska barna sem ýtir undir tengslamyndun og samvinnu.

Hlutverk leikskólakennarans er að fylgjast með þroska barnanna og bregðast við ef grunur leikur á fráviki. Á Hörðuvöllum er unnið eftir hugmyndafræði um snemmtæka íhlutun og öll greining á frávikum og frekari þjálfun er í höndum sérkennslustjóra ásamt deildarstjóra.

Í leikskólanum er unnið með málörvun í gegnum margvíslegar aðferðir sem hentar aldri og þroska barnanna hverju sinni.

3.3 Grunnþættir menntunar

Grunnþættir menntunar eru samkvæmt aðalnámskrá; læsi, sjálfbærni, heilbrigði og velferð, lýðræði og mannréttindi, jafnrétti og sköpun

Jafnrétti

Mannúð, mildi og samfélag eru þau leiðarljós sem starfsmenn leikskólans hafa sammælt um að lýsi vel starfinu á Hörðuvöllum. Leiðarljósinn fléttast inn í alla starfs- og kennsluhætti skólans. Í þessu felst m.a. að frjálsi leikurinn er aðal og megin kennsluleið skólans, börnunum gefst kostur á að prófa sig áfram, gera mistök, byrja upp á nýtt og læra af reynslunni. Leikskólastarfið byggist jafnframt á jafnrétti, fjölbreytileika, samábyrgð, samstöðu og virðingu fyrir ólíkum sjónarmiðum. Í samfélagi Hörðuvalla, þar sem réttindi allra í leikskólanum eru jafn mikilvæg, nær leikurinn, námsleið leikskólabarnsins, að blómstra og þá er hægt að gleðjast og líða vel.

Hafnarfjörður hefur gefið út leiðarljós fyrir leikskólastarfið. Þau eru sköpun, fjölbreytni, vellíðan og samvinna.

Vellíðan

Vellíðan felst í jafnvægi á milli andlegrar, líkamlegrar og félagslegrar vellíðanar. Leikskólastarf gegnir mikilvægu hlutverki í að efla þessa þætti, þar sem börn verja stórum hluta dagsins í leikskólanum. Mikilvægt er að skapa styðjandi og heilsueflandi umhverfi þar sem jákvæður skólabragur ríkir og markvisst er unnið að þroska og vellíðan barna á fjölbreyttan hátt.

Á Hörðuvöllum leggjum við ríka áherslu á að byggja upp traust og nán tengsl við börnin. Þannig tryggjum við að þau upplifi öryggi, traust og að þeim sé sinnt af hlýju og virðingu. Við hvetjum börnin til sjálfstæðis og kennum þeim mikilvægi hreinlætis. Dagleg útivera er sjálfsagður hluti af leikskólastarfinu og einu sinni í viku er boðið upp á skipulagða hreyfingu. Eftir hádegismat fara öll börn í hvíld, sem er aðlöguð eftir aldri þeirra og þörfum. Jákvæð samskipti og félagsleg tengsl eru ávallt í forgrunni í öllu okkar starfi.

Hafnarfjörður

Sköpun

Nám verður til þegar einstaklingur tekst á við ný og spennandi verkefni sem fangar hugann og athygli. Og einstaklingurinn tengir það fyrri reynslu og þekkingu og skapar þannig eitthvað nýtt. Menntun er í raun ferli sjálfssköpunar – leiðin að því að verða betri einstaklingur á hverjum degi.

Þörf fyrir sköpun á rætur að rekja til meðfæddrar forvitni, athafnagleði og löngunar til að skilja umhverfi sitt. Sköpunarferlið ýtir undir frumkvæði og getur aukið áhuga á námi, sérstaklega þegar börn finna tilgang og merkingu í því sem þau fást við. Sköpun felur í sér að móta viðfangsefni, tjá sig á fjölbreyttan hátt, búa til eitthvað nýtt eða nálgast verkefni á annan hátt en áður hefur verið gert.

Á Hörðuvöllum hvetjum við börnin til að nota ímyndunaraflið og vekjum forvitni þeirra í gegnum sköpun. Börn læra með því að leika sér að möguleikum, sjá fyrir sér það sem enn er ómótað og gera það að veruleika með eigin aðferðum.

Í skapandi starfi er ferlið sjálft í forgrunni – gleðin, tjáningin og það nám sem á sér stað þegar börn fá að vinna með tilfinningar sínar, hugmyndir og ímyndunarafl á frjálsan og sjálfstæðan hátt.

Samvinna í leikskólastarfi

Samvinna er grunnstoð í leikskólastarfi og lykillinn að jákvæðu og uppbyggilegu samfélagi innan leikskólans. Með því að vinna saman læra börn að hlusta, skiptast á, sýna tillitssemi og virða ólíkar skoðanir. Í gegnum samvinnu þroska börn félagsfærni sína, styrkja sjálfsmynd og öðlast skilning á mikilvægi þess að tilheyra hóp.

Á Hörðuvöllum stuðlum við að samvinnu með því að skapa umhverfi sem hvetur til samveru, samræðna og sameiginlegra verkefna. Með markvissri leiðsögn og góðum fyrirmyndum fá börn tækifæri til að þróa hæfni sína í að taka þátt, eiga frumkvæði og leysa ágreining á uppbyggilegan hátt.

Fjölbreytni í leikskólastarfi

Fjölbreytni er rík auðlind í leikskólastarfi og skapar tækifæri til að efla víðsýni, virðingu og skilning á ólíkum einstaklingum og uppruna. Börn koma í leikskóla með ólíkan bakgrunn, menningu, tungumál, reynslu og þarfir – og það er í gegnum þessa fjölbreytni sem þau læra að meta margbreytileika samfélagsins.

Markmið Hörðuvalla er að skapa umhverfi þar sem öll börn fá að njóta sín og upplifa að þau tilheyri. Fjölbreytt viðfangsefni, námsefni og leikur sem tekur mið af ólíkum

sjónarhornum og reynsluheimi barna styrkir sjálfsmynd þeirra og stuðlar að jöfnum tækifærum til náms.

Á Hörðuvöllum er lögð áhersla á að virða og fagna fjölbreytileikanum í allri sinni dásamlegu birtingu. Með því að vinna með fjölbreytileikann á meðvitaðan hátt lærum við öll að sjá styrkleika í ólíkum leiðum og lífsreynslu.

3.4 Kennsluhættir

Hugmyndafræði leikskólans byggir m.a. á því að barn læri/proskist og dafni best í leik. Þess vegna er leikurinn grunnur og umgjörð alls starfs í leikskólanum. Leikurinn er hornsteinn leikskólans, kennsluaðferð leikskólakennarans og námsleið barnsins. Leikurinn er ekki sérsvið heldur undirstaða allra þátta leikskólastarfsins. Leikurinn getur bæði verið sjálfsprottinn eða fyrir fram ákveðinn, þ.e. stýrður. Í leik sprettur fram ný þekking, reynsla, tilfinningar og athafnir. Í leik felst mikið sjálfsnám og allur tilfinningaskalin er undir: gleði, sorg, hamingja, reiði og ótti. Sköpunarþörf, hugmyndaflug og líðan barna birtist einnig í leikjum þeirra. Börn eiga auðvelt með að ganga inn í og út úr leik. Strax á unga aldri gera þau greinarmun á því, hvað er leikur og hvað ekki, sumt er í alvöru og annað ekki. Börn gera t.d. hlé á leik til að ákveða leikreglur. Í leiknum kemur fram reynsluheimur barna, sú menning og samfélag sem barnið þekkir. Í þróun leiksins og spuna læra börnin hvert af öðru og miðla af reynslu sinni og upplifunum.

Hlutverk starfsfólks leikskólans í leik barna er að skapa aðstæður og umhverfi til leikja. Umhverfið á að vera þannig úr garði gert að barnið eigi möguleika á að viðhalda forvitni sinni og undrun, og geti rannsakað og fengið útrás fyrir andlegar jafnt sem líkamlegar þarfir sínar.

Kennslufræðilegur leikur

Með kennslufræðilegum leik (e. educational play) er leitast við að blanda saman leik og kennslufræðilegum markmiðum. Í kennslufræðilegum leik er byggt á því sem börn gera best og finnst skemmtilegast, þ.e. að leika sér, og leikurinn er tengdur við ákveðin námsmarkmið. Kennslufræðilegur leikur er hugsaður sem markviss og skipulögð leikreynsla sem kennarinn tengir ýmsum námsþáttum.

Meðal kosta kennslufræðilegs leiks eru að áherslan er á ferlið. Þetta einkenni leiks leyfir börnum að taka áhættu, gera tilraunir og prófa sig áfram með mismunandi leiðir. Þau eru ekki metin eftir útkomunni eða afurðinni. Þessi áhersla á ferlið hefur mikið gildi fyrir nám barna. Leikur veitir börnum tækifæri til að tengja nýja þekkingu við fyrri reynslu. Í leik þjálfast vitrænir og skapandi þættir, tungumálið, hreyfiproski ásamt félags- og tilfinningaþroska (Leikur og nám á mótum skólastiga, Jóhanna Einarsdóttir, 2010).

4. Grunnþættir menntunar

Grunnþættir menntunar eins og þeir birtast í aðalnámsskrá frá 2011 eru læsi, sjálfbærni, heilbrigði og velferð, lýðræði og mannréttindi, jafnrétti og sköpun, þeir snúast um læsi á samfélag, menningu, umhverfi og náttúru. Þeir miða að því að í leikskólum fái börn tækifæri til að byggja sig upp andlega og líkamlega, læra að bjarga sér í samfélaginu og vinna með öðrum. Grunnþættir menntunar snúast

Hafnarfjörður

líka um framtíðarsýn, getu og vilja til að hafa áhrif og taka virkan þátt í að viðhalda samfélagi sínu, breyta því og þróa það. Grunnþættirnir eiga sér stoð, hver með sínum hætti í löggjöf fyrir leikskóla, ákvæði um menntun og fræðslu í skólakerfinu, stefnu stjórnvalda, stefnu alþjóðlegra stofnana og alþjóðlegra samninga sem Ísland er að aðili að.

4.1 Jafnrétti

Jafnrétti er regnhlífarhugtak sem nær til margra þátta. Hér á eftir er upptalning nokkurra þeirra í stafrófsröð: aldur, búseta, fötlun, kyn, kynhneigð, litarháttur, lífsskoðanir, menning, stétt, trúarbrögð, tungumál, ætterni og þjóðerni. Á öllum skólastigum á að fara fram menntun til jafnréttis þar sem fjallað er um hvernig ofangreindir þættir geta skapað mismunun eða forréttindi í lífi fólks. Áherslu ber að leggja á að öll kyn eigi sem víðtækasta og jafnasta möguleika. Í grunnþættinum jafnrétti er lögð áhersla á að fram fari nám um menningu, þjóðerni, tungumál, trúarbrögð og lífsskoðanir og með jafnrétti er einnig lögð áhersla á félagslegan skilning á því hvað felst í fötlun. Áskoranir fólks með fötlun eiga ekki síður rætur í umhverfinu en í skerðingu einstaklings. Leggja skal áherslu á skóla án aðgreiningar í öllu leikskólastarfinu. Á Hörðuvöllum notum við kennsluaðferðir leiksins í jafnréttiskennslunni. Okkur finnst mikilvægt að barnið beri virðingu fyrir sjálfu sér og samfélaginu sem það lifir í. Enn fremur að öll börn fái að njóta sín og sinna hæfileika og að þeim sé mætt þar sem þau eru stödd í aldri og þroska. Við viljum að börnin hafi tækifæri til að taka eigin ákvarðanir, bera ábyrgð og jafnframt skilja að vinir geti haft ólíkar skoðanir. Á Hörðuvöllum er unnið með hugtakið jafnrétti eftir ýmsum leiðum.

Þess vegna:

- leggjum við áherslu á virðingu fyrir fjölbreytileika mannlífsins.
- leggjum við áherslu á samkennd, vináttu og samskipti,
- leggjum við áherslu á virðingu fyrir reglum og umhverfi,
- leggjum við áherslu á að börnin læri að tjá sig og fylgi fyrirmælum,
- leggjum við áherslu á fjölbreyttan bókakost frá ólíkum menningarheimum sem hæfir öllum kynjum.
- Leggjum við áherslu á að við á Hörðuvöllum erum eitt samfélag
- leggjum við áherslu á mildi í samskiptum
- leggjum við áherslu á að mannúð sé lykilforsenda allra ákvarðana

Læsi

Í Aðalnámskrá leikskóla segir að læsi sé forsenda lýðræðis í samfélagi þar sem einstaklingar þurfa að hafa skoðanaskipti og upplifa sig sem áhrifavalda. Góður grunnur í málþroska og læsi er líklega sterkasta vopnið sem hver og einn hefur til þess að auka tækifæri sín til raunverulegrar lýðræðislegrar þátttöku og að ná árangri í námi. Aukinn málþroski og læsi leikskólabarna er í eðli sínu félagslegt fyrirbæri sem snýst fyrst og fremst um sköpun. Börn sem eru að þroska mál sitt og læsi þurfa raunveruleg viðfangsefni og samræðu um merkingu; reynsla skapar skilning en ef barn vantar orð eða tjáningarform til að lýsa reynslu sinni og tilfinningum getur það ekki tjáð upplifun og ef það hefur ekki upplifað og öðlast reynslu skortir það skilning (Fríða Bjarney Jónsdóttir og Ingibjörg Margrét Gunnlaugsdóttir, 2015).

Börn eru félagsverur sem hafa ríka þörf fyrir samskipti við aðra. Þau hafa þörf fyrir að spyrja spurninga, skiptast á skoðunum og ræða hugmyndir sínar, tilfinningar og líðan. Börn nota ýmsar

Hafnarfjörður

leiðir til að tjá sig og eiga samskipti við aðra. Auk tungumálsins nota þau til dæmis ýmis konar hljóð, snertingu, látbragð og leikræna tjáningu, tónlist, myndmál og dans. Í gefandi samskiptum og leik eykst félagsfærni og sjálfsmynd styrkist. Læsi í víðum skilningi þess orðs er mikilvægur þáttur samskipta (Aðalnámskrá, bls.42).

Á Hörðuvöllum vinnum við með læsi í víðum skilningi. Læsi og samskipti fléttast inn í allt daglegt starf og allar okkar athafnir. Læsi á tölur og talnagildi er einnig mikilvægur þáttur leikskólastarfsins.

Markmið með námssviðinu læsi og samskipti eru:

- að kynnst tungumálinu og þeim möguleikum sem það hefur,
- að eiga jákvæð samskipti við aðra,
- að tjá sig með fjölbreyttum hætti um líðan sína og langanir,
- að njóta þess að hlusta á sögur, semja eigin sögur, ljóð og ævintýri,
- að skilja að ritað mál og tákn hafa merkingu,
- að koma skoðunum sínum og hugmyndum á framfæri eftir ólíkum og fjölbreyttum leiðum,
- að kynnst menningu okkar, og fræðast um menningu annarra þjóða,
- að setja sig í spor annarra og virða skoðanir annarra,
- að öðlast fjölbreyttan orðaforða og málskilning,
- að vinna með stærðfræðileg viðfangsefni, s.s. tölur, tákn og mynstur.

Heilbrigði og velferð

Heilbrigði byggist á andlegri, líkamlegri og félagslegri vellíðan. Í leikskólum þarf að skapa jákvæðan skólabrag og heilsuefandi umhverfi þar sem markvisst er hlúið að þroska og heilbrigði frá ýmsum hliðum, enda verja börn stórum hluta dagsins í leikskóla.

Á Hörðuvöllum leggjum við ríka áherslu á að búa börnunum heilbrigða lífshætti og innleiða þeim jákvæð viðhorf til hreyfingar og næringarríkrar fæðu. Góð sjálfsmynd, gleði og líkamleg og andleg vellíðan barnanna, er okkur mikilvæg. Því skipar hreyfing bæði inni og úti, hollt mataræði, hvíld, persónulegt hreinlæti, umhyggja og virðing fyrir hverju barni stóran sess í daglegu lífi á Hörðuvöllum. Góð líðan barna hefur áhrif á sjálfsmynd þeirra og eflir trú á eigin getu. Hún eykur líkamsvitund barnanna og eflir jafnframt félags- og málþroska þeirra.

Markmið með heilbrigði og velferð eru:

- að sýna umhyggju og virðingu,
- að tileinka sér góða persónulega umhirðu,
- að stunda fjölbreytta hreyfingu,
- að fá ögrandi og krefjandi útiveru,
- að stunda slökun og hvíld,
- að öðlast tilfinningalegt jafnvægi,
- að öðlast skilning á eigin tilfinningum,
- að eiga jákvæð samskipti,
- að njóta félagslegra tengsla,
- að þekkja mikilvægi hollrar, næringarríkrar og fjölbreyttar fæðu.

Hafnarfjörður

Sjálfbærni og vísindi

Algengasti skilningur á hugtökunum sjálfbærni og sjálfbærþróun felur í sér að við skilum umhverfinu til afkomendanna í jafngóðu eða betra ástandi en við tókum við því og leitumst við að mæta þörfum samtíðar án þess að skerða möguleika komandi kynslóða til að mæta þörfum sínum. Menntun til sjálfbærni miðar að því að gera fólki kleift að takast á við viðfangsefni sem lúta að samspili umhverfis, félagslegra þátta og efnahags í þróun samfélags. Í leikskólastarfi má leggja áherslu á að margt smátt gerir eitt stórt. Ekki þarf að bíða eftir stóru breytingunum til að geta fagnað þeim smærri. Umhverfið og þar með náttúran umlykja allt mannlegt samfélag. Þannig þurfa börnin að þekkja, skilja og virða náttúruna. Í samfélagslegu tilliti snýst hugmyndafræðin um jöfnuð. Til þess að ná jöfnuði þurfum við að viðhafa lýðræðisleg vinnubrögð, hafa skilning á fjölbreytileika mannlífs og tryggja að fjölbreyttri menningu mismunandi hópa sé gert jafn hátt undir höfði. Efnahagslegur þáttur sjálfbærrar þróunar er nátengdur bæði umhverfis- og samfélagsþættinum. Þannig er mikilvægt að efnahagsvöxtur byggi hvorki á, né leiði til óhóflegs ágangs á náttúruna.

Eitt af mörgum hlutverkum leikskólans er að veita börnunum tækifæri til að skilja umhverfi sitt. Með því að hafa möguleika á að kanna, skoða og reyna á umhverfið hlýst þekking. Við viljum að börnin öðlist reynslu og þekkingu á umhverfi sínu og náttúrunni með öllu því stórkostlega sem í henni er. Með því að kenna börnunum í gegnum leikinn að bera virðingu fyrir öllu umhverfi sínu og læra að þykja vænt um það, stuðlum við að því að vel upplýstir einstaklingar viti að margt smátt gerir eitt stórt.

Við á Hörðuvöllum vinnum með umhverfið og náttúruna, hringrás lífsins, endurnýtingu og flokkun með umræðum, leikjum, rannsóknum og fræðslu í daglegu starfi. Börnin læra þannig að ganga vel um náttúruna og fá tækifæri til að upplifa hana og njóta hennar. Við veltum vöngum yfir hvernig nýta má náttúruna, hvernig læra má af henni, skynja hana og túlka án þess þó að raska henni né ganga á auðlindir hennar. Kennarar sýna hér gott fordæmi með góðri umgengni og með því að sýna náttúrunni virðingu. Ýtt er undir forvitni, ígrundun og vangaveltur barnanna. Þau eru hvött til að spyrja og leita mismunandi lausna. Við vinnum með efnivið náttúrunnar, skoðum hringrás hennar og veitum árstíðunum sérstaka athygli. Börnin nýta margvíslegan efnivið sem til fellur í skapandi vinnu. Það stuðlar að sjálfbærni og börnin átta sig á því að notkun er oft og tíðum val, þ.e.a.s. val um hvenær á að nota nýjan pappír og hvenær á að endurnýta, því það sem notað er klárast að lokum.

Markmið með sjálfbærni og vísindi eru:

- að velta vöngum yfir umgengni sinni og bera virðingu fyrir náttúrulegu og manngerðu umhverfi,
- að átta sig á hvernig vistspor okkar og nærsamfélagsins geta stuðlað að sjálfbærri þróun,
- að skilja hringrás náttúrunnar og ýmis fyrirbæri,
- að átta sig á margvíslegum auðlindum náttúrunnar,
- að velta vöngum yfir nýtingu náttúrunnar,
- að kynna sér og vinna með lífverur í umhverfinu og lífshætti þeirra.

Sköpun og menning

Nám á sér stað þegar einstaklingur vinnur með áreiti, tengir það fyrri þekkingu og skapar nýja. Þannig er menntun í rauninni sjálfssköpun, leið upplýsts einstaklings til að verða „meira í dag en í gær“.

Hafnarfjörður

Sköpunarþrá á sér rætur í meðfæddri forvitni, athafnaþrá og stuðlar að frumkvæði einstaklingsins. Sköpunargleði leiðir til námsáhuga þegar börn og ungmenni skynja merkingu viðfangsefnanna og gildi þeirra. Í sköpun felst að móta viðfangsefni og miðla þeim, búa til, gera eitthvað nýtt eða öðruvísi en viðkomandi kann eða hefur gert áður. Sköpun er að uppgötva, njóta, vekja forvitni og áhuga, virkja ímyndunarafl og leika sér með möguleika. Sköpun er að sjá fyrir það óorðna og framkvæma það. Þótt sköpun í almennum skilningi sé vissulega nátengd listum og listnámi er sköpun sem grunnþáttur ekki bundin við listgreinar fremur en aðrar námsgreinar og námssvið. Sköpun sem grunnþáttur skal stuðla að í grundun, persónulegu námi og frumkvæði í leikskólastarfi.

Á Hörðuvöllum trúum við að með skapandi námi sé verið að ýta undir frumkvæði barnanna, þjálfra þau í gagnrýnni hugsun og að hafa trú á eigin ákvörðunum. Starfsfólk og börn velja saman námsleiðir sem leiða til skapandi og sjálfstæðra vinnubragða. Lögð er áhersla á fjölbreytt vinnubrögð og efnivið og að það er ferlið sem skiptir máli en ekki útkoman. Börnin eru hvött til sjálfstæðis í lausnar- og þekkingarleit sinni þar sem kennarinn er til staðar, hvetur þau áfram og leiðbeinir.

Barnamenning er samofin öllu starfi leikskóla og tengist leik barna, lýðræði, skapandi starfi og þjóðmenningu. Sköpun er mikilvægur þáttur í námi og þroska barna. Sköpun í leikskóla á fyrst og fremst að beinast að sköpunarferlinu, gleðinni, tjáningunni, könnuninni og náminu sem á sér stað þegar hugmyndir, tilfinningar og ímyndunarafl fær að njóta sín.

Menning fléttast inn í allt starf Hörðuvalla. Hefðir og hátíðir eru stór hluti af menningunni, börnin taki þátt í að móta hana og koma að skipulagningu t.d. varðandi árlegar hefðir og hátíðir með einum eða öðrum hætti.

Markmið með sköpun og menning eru:

- að börnin njóti þess að taka þátt í skapandi ferli,
- að börnin finni fyrir ánægju og gleði yfir eigin sköpunarkrafti,
- að kanna og vinna með margvíslegan efnivið,
- að nýta fjölbreytta tækni í sköpun,
- að læra að njóta bókmennta, þula, söngs og ævintýra
- að læra texta og taka þátt í söng,
- að skapa og tjá upplifun sína, s.s. í myndlist, tónlist, dansi og leikrænni tjáningu,
- að þekkja uppruna sinn og menningararf,
- að njóta fjölbreyttrar menningar og lista,
- að taka virkan þátt í að móta menningu leikskólans með hátíðum og viðburðum sem tengjast barnamenningu,
- að kynnst vinnu listafólks á hinum ýmsu sviðum menningar og lista.
- að skapa og tjá upplifun sína, s.s. í myndlist, tónlist, dansi og leikrænni tjáningu,
- að þekkja uppruna sinn og menningararf,
- að njóta fjölbreyttrar menningar og lista,
- að taka virkan þátt í að móta menningu leikskólans með hátíðum og viðburðum sem tengjast barnamenningu,
- að kynnst vinnu listafólks á hinum ýmsu sviðum menningar og lista.

Hafnarfjörður

Lýðræði og mannréttindi

Forsenda lýðræðis er samábyrgð, meðvitund og virkni borgaranna. Lýðræði krefst þeirrar færni að borgararnir taki þátt í að móta samfélag sitt og hafa áhrif nær og fjær. Virðing fyrir manngildi og heilbrigði barna felur bæði í sér virðingu fyrir mannréttindum þeirra og viðurkenningu á hæfileikum þeirra og þroska möguleikum. Leikskólum ber að rækta það viðhorf að samfélagið eigi að vera lýðræðislegt og einstaklingarnir gagnrýnir og með framtíðarsýn. Lýðræði er mikilvægt á vettvangi leikskólans. Í leikskólum er mikilvægt að borin sé virðing fyrir manngildi hvers og eins. Umhyggja fyrir fólki, dýrum og umhverfi eru einnig hluti lýðræðismenntunar og á heima í öllum námsgreinum. Í ljósi þess þarf að gera ráð fyrir virku samstarfi við heimili barna og samstarfi við grenndarsamfélag innan sveitarfélags eða hverfis, en slíkt samstarf er einnig einn af lykilþáttum sjálfbærni.

Leikskóla ber að vera vettvangur þar sem skoðanir allra skipta máli og allir þeir einstaklingar sem mynda samfélagið á Hörðuvöllum eiga þess kost að hafa áhrif á það. Börn, foreldrar og kennarar taka þátt í að móta starfið og samfélagið Hörðuvellir.

Í leikskólanum læra börnin að hlusta og virða skoðanir annarra, og tjá eigin hugmyndir og vinna í hópum. Þau læra að vera lausnamiðuð, ásamt því að tileinka sér lýðræðisleg vinnubrögð. Þetta eflir samskiptafærni þeirra og trú á eigin getu. Í leikskólanum er lögð áhersla á vináttuna og að börnin beri umhyggju og virðingu fyrir sjálfum sér og öðrum. Þetta er hluti af því að tileinka sér lýðræðislega hugsun og vinnubrögð. Börn og kennarar eru hvött til að horfa gagnrýnum augum á umhverfið sitt og að koma skoðunum sínum á framfæri. Foreldrar eru hvattir til þessa að taka þátt í starfi og mótun skólans og kostur gefst. Virkt og öflugt foreldrafélag er grundvöllur slíks samstarfs.

Þess vegna:

- erum við hvött til að taka virkan þátt í samræðum um almenn málefni,
- hlustum við hvort á annað og skiptumst á skoðunum,
- spyrjum við opinna spurninga,
- gefst okkur öllum kostur á að meta starfið á Hörðuvöllum,
- þjálfum við okkur í félagsfærni,
- berum við ábyrgð á sjálfum okkur og gjörðum okkar,
- skiptumst við á,
- vinnum við saman og aðstoðum hvort annað,
- höfum við val um verkefni og vinnubrögð,
- getum við haft áhrif á leikskólastarfið,
- berum við virðingu fyrir hvort öðru,
- vinnum við að jöfnum tækifærum allra kynja til að takast á við fjölbreytt viðfangsefni.

5. Barnasáttmálinn og áhrif hans á starfið

Hafnarfjarðarbær hefur með markvissum hætti innleitt Barnasáttmála Sameinuð þjóðanna. Það er stefna bæjarins að áhrifa sáttmálans gæti í öllu skólastarfi í Hafnarfirði. Þess vegna er það einn af áherslupáttum Hörðuvalla að taka mið af Barnasáttmálanum í öllum ákvarðanatökum og stefnu mótun skólans.

Þá fléttum við á Hörðuvöllum hin fjögur leiðarljós bæjarins, sköpun, fjölbreytileiki, vellíðan og samvinna inn í allt okkar starf.

6. Fjölskyldan, upplýsingamiðlun og leikskólinn

Foreldrasamtöl

Á Hörðuvöllum leggjum við ríka áherslu á gott foreldrasamstarf. Formlegt foreldraviðtal er einu sinni á ári, að vori. En oftast ef foreldrar óska eftir viðtali eða tilefni er til, svo sem vegna aðkomu utanaðkomandi sérfræðinga eins og talmeinafræðinga t.d.

Auk þess leggjum við mikla áherslu á góð dagleg samskipti. Það er í okkar huga mikilvægt að taka vel á móti foreldrum þegar þau koma í skólann. Við viljum sýna foreldrum og fjölskyldum okkar vinsemd, virðingu og ekki síst áhuga.

Foreldrafélag

Á Hörðuvöllum er virkt foreldrafélag. Kosið er í foreldrafélagið á aðalfundi foreldrafélags sem haldinn er á haustin. Félagið skipuleggur uppákomur í samstarfi við leikskólastjóra og hefur til dæmis staðið fyrir leikritum og sumarhátíð foreldrafélagsins.

Foreldraráð

Í foreldraráði leikskólans eru þrír foreldrar. Kosið er í foreldraráð að hausti. Foreldraráð les yfir gögn sem berast frá leikskólastjóra og fundar eftir þörfum. Þá gefur það umsagnir um skólanámskrá og aðrar áætlanir varðandi starfsemi leikskólans, og hefur umsagnarrétt um meiri háttar breytingar á leikskólastarfi.

Tilvist foreldrafélags og foreldraráðs er skýrð í lögum og reglugerðum um leikskóla (sjá kafla úr lögum um leikskóla frá 2008, IV kafla 11gr.).

6.1 Samstarf heimilis og leikskóla

Leikskólastjóri skal stuðla að samstarfi milli foreldra og kennara leikskóla með velferð [og farsæld] 1) barna að markmiði.

7. Tengsl skólastiga og tengsl við nærumhverfið

Tengsl við grunnskóla

Það er markmið okkar að stuðla að og skapa sem mesta samfellu í námi og upplýsingamiðlun á mörkum skólastiga ásamt góðu og farsælu samstarfi við grunnskólann með hag barnanna að leiðarljósi.

Nemendur í elsta árgangi á Hörðuvöllum fara þrisvar sinnum yfir veturinn í heimsókn í Lækjarskóla og einu sinni að hausti koma 1. bekkingar frá Lækjarskóla í heimsókn á Hörðuvelli. Heimsóknirnar í Lækjarskóla hafa hver sitt þema. Í fyrstu heimsókn er skólinn og húsnæði hans kynnt. Í annarri heimsókn eru börnin með í tveimur kennslustundum og borða nestið sitt í skólanum. Í þriðju heimsókn er farið í íþróttatíma með 1. bekk.

Tengsl við nærumhverfið

Vettvangsferðir eru farnar reglulega á ýmsa spennandi staði í nærumhverfinu sem og á bókasöfn, listasöfn, tónlistarskóla og í leikhús. Útskriftarferð er farin að vori og deginum eytt í gleði og gaman.

8.1.1 Sérfræðipjónusta

Sérkennsla

Við leikskólann starfar sérkennslustjóri. Hann ber ábyrgð á og stjórnar skipulagningu, framkvæmd og endurmati sérkennslunnar í leikskólanum ásamt leikskólastjóra. Hann er faglegur umsjónarmaður sérkennslu í leikskólum, annast frumgreiningu og ráðgjöf til annarra starfsmanna leikskólans

Sérkennslustjóri ber ábyrgð á miðlun upplýsinga milli sérkennsluráðgjafa/sérkennslufulltrúa leikskóla og starfsmanna leikskólans, hefur yfirumsjón með gerð verkefna og ber ábyrgð á gerð einstaklingsnámskráa fyrir börn sem njóta sérkennslu. Hann hefur einnig yfirumsjón með að áherslum um kennslu annarra sérfræðinga sé framfylgt í leikskólanum og að skýrslur séu gerðar.

Hann vinnur í nánú samstarfi við foreldra/forráðamenn barna sem njóta sérkennslu í leikskólanum og situr fundi og viðtöl með þeim og er í Brúarteymi leikskólans.

Sérkennslustjóri er einnig tengiliður farsældar.

Hlutverk tengiliðar farsældar:

- Veitir upplýsingar um þjónustu í þágu farsældar barns.
- Aðstoðar við að tryggja aðgang að frummati á þörfum barns.
- Skipuleggur og fylgir eftir samþættingu fyrsta stigs þjónustu í þágu farsældar barns.
- Kemur upplýsingum til sveitafélags um þörf fyrir tilnefningu málstjóra í þágu barns.
- Tekur þátt í starfi stuðningsteymis eftir því sem við á.

- Tengiliður farsældar veitir þjónustu eftir að beiðni frá forsjáraðila um samþættingu liggur fyrir.

8.1 1.1.1. Brúin

Samkvæmt farsældarlögum eiga öll börn rétt á að fá þá þjónustu sem þau þurfa út frá þörfum þeirra. Hafnarfjarðarbær hefur þróað verklag og verkferla með það að markmiði að samþætta þjónustu og efla stuðning við börn í leik- og grunnskólum. Þetta verklag sem kallað er Brúin felur í sér samvinnu sérfræðinga af mennta- og lýðheilsusviði og af fjölskyldu- og barnamálasviði og leggur áherslu á þjónustu á fyrri stigum. Brúarteymi er teymi fagfólks af fyrrnefndum sviðum sem og leikskólans sem koma að málefnum barna sem þurfa aukinn stuðning. Í brúarteymi Hörðuvalla sitja leikskólastjóri, aðstoðarleikskólastjóri og sérkennslustjóri, auk tveggja ráðgjafa, annars vegar frá mennta- og lýðheilsusviði og hins vegar frá fjölskyldu- og barnamálasviði. Hlutverk teymisins er að kortleggja stöðu barns og leita sameiginlegra lausna til stuðnings barninu og fjölskyldu þess. Brúarteymi fjallar um nám, hegðun, þroska og/eða líðan barns með samþykki foreldra. Viðunandi úrræði eru svo virkjuð til að bregðast við erfiðleikum eða aðstæðum barnsins. Dæmi um úrræði er að vísa barninu til talmeinafræðings vegna gruns um frávík í málþroska, til sálfræðings vegna mats á þroska eða til ráðgjafa sem aðstoðar foreldra og forráðamenn með uppeldishlutverkið.

9. Mat og eftirlit

9.1 Ytra mat á leikskólastarfi

Hafnarfjarðarbær leggur reglulega fyrir kannanir þar sem viðhorf foreldra til leikskólans og menntunar barnanna eru skoðuð. Þá meta foreldrar einnig líðan barna sinna í leikskólanum og hafa möguleika á að koma skoðunum sínum og tillögum á framfæri. Niðurstöðurnar eru birtar opinberlega.

9.2 Innra mat á leikskólastarfi

Leikskólar bera sjálfir ábyrgð á innra mati. Í Aðalnámskrá á bls. 27, 54 og 55 er kveðið á um að við innra mat skuli gerð grein fyrir tengslum við þau markmið sem sett eru fram í skólanámskrá og að aðferðirnar taki mið af viðfangsefnunum sem unnið er að hverju sinni. Innra matið á að byggjast á kerfisbundnum aðferðum sem birtast hér í þessari skólanámskrá. Í Aðalnámskrá er lagt til að innra matið fléttist saman við daglegt starf og að það eigi að ná til allra þátta skólastarfsins, svo sem stjórnunar, starfs- og kennsluhátta og samskipta innan og utan deilda. Þá er lögð áhersla á að allt skólasamfélagið taki þátt í mati á skólastarfinu. Innra matið veitir upplýsingar um styrkleika í starfi leikskólans og það sem betur má fara. Í ljósi niðurstaðna innra mats er gerð áætlun um umbætur og skilgreindar leiðir að þeim. Leikskólinn birtir opinberlega upplýsingar um niðurstöður innra mats og áætlanir um umbætur.

Mat barna

Líðan og velferð barnanna er mikilvægur þáttur í öllu skólastarfi. Að gefa skoðunum barnanna gaum og að veita þeim tækifæri á að tjá þær skoðanir er afar mikilvægt. Til þess að koma til móts við óskir þeirra og þarfir og stuðla að lýðræðislegum ákvörðum þeim til heilla eru lagðar fyrir þau kannanir til að meta skólastarfið.

Hafnarfjörður

Öll börnin í elsta árgangi meta ákveðna þætti í starfi leikskólans. Það gera þau hvert fyrir sig að viðstöddum aðstoðarleikskólastjóra sem skráir niðurstöður barnanna nafnlaust. Notaðar eru Boardmaker myndir af ákveðnum þáttum daglegs lífs í leikskólanum og broskallar sem börnin nota til að meta hvað þeim finnst um matsþættina.

Á Hörðuvöllum útbúum við umbótaáætlun í samræmi við niðurstöðurnar og ígrundum hvernig við getum bætt leikskólastarfið með hagsmuni barnanna að leiðarljósi.

Hafnarfjörður

Heimildaskrá

- Aðalnámskrá leikskóla. (2011). Reykjavík: Mennta- og menningarráðuneytið. Sótt af: <https://www.menntamalaraduneyti.is/utgefing-efni/namskrar/adalnamskra-leikskola/>
- Barnalög nr. 76/2003 52. grein. Sótt af: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2003076.html>
- Eyrún Ísafold Gísladóttir og Þóra Másadóttir. (2015). Lubbi finnur málbein. Reykjavík: Mál og menning.
- Fríða Bjarney Jónsdóttir og Ingibjörg Margrét Gunnlaugsdóttir. (2015). Læsi í leikskóla. Sótt af: <http://www.ki.is/skolavardan/2351-laesi-i-leikskola>
- Hafnarfjörður. Mannauðsstefna Hafnarfjarðar. Sótt af: <http://www.hafnarfjordur.is/media/stefnur-og-reglur/mannaudstefna.pdf>
- Hafnarfjörður. Skólastefna Hafnarfjarðar. Sótt af: <http://www.hafnarfjordur.is/media/fraedsluthjonusta/SkolastefnaHf2009utgafa.pdf>
- Hildur Skarphéðinsdóttir. (2005). Barnið í brennidepli. Sjálfsmat leikskóla. Reykjavík: Höfundur.
- Jóhanna Einarsdóttir. (2010). Leikur og nám á mótum skólastiga. Rannsóknarstofa í menntunarfræðum ungra barna. Sótt af: <http://menntavisingastofnun.hi.is/sites/menntavisingastofnun.hi.is/files/rannung/baekli-ngurleikurnam.pdf>
- Lög um leikskóla nr. 90/2008. Sótt af: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2008090.html>
- Lög um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla. Lög nr. 87 12. júní 2008. <https://www.althingi.is/altext/stjt/2008.087.html>
- <https://adalnamskra.is/adalnamskra-leikskola>